

Mersin İli Kırsal Kalkınma Yatırımlarında Makina Ekipman Desteklerinin Yıllara Göre Değişimi

Bünyamin DEMİR

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 33130, Mersin
e-posta: demir_33@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received:15.03.2013 Kabul Tarihi/Accepted:11.06.2013

Özet: Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çeşitli sektörlerde yenilenme, yeni arayışlara yönelme ve gelişmeyi yakalama çabaları görülmektedir. Tarım da yeni arayışların sürdürüldüğü bir sektördür ve tarımsal mekanizasyon bu sektörde bir üretim teknolojisidir. Bu sistemde üretimin her aşamasındaki uygulamalar ancak o alanda geliştirilen alet ve ekipmanlarla hızlı ve istenilen nitelikte yapılabilir.

Kırsal Kalkınma Yatırım Programında Makina Ekipman Alımlarının Desteklenmesi, kırsal alanda belirlenen bazı tarımsal makina ve ekipman alımlarına yönelik yapılacak harcamaların belirli oranlarda hibe olarak finansmanı yoluyla, gelir ve sosyal standartları geliştirmek amacıyla uygulamaya konulmuştur. Bu çalışmada Mersin ili kırsal kalkınma yatırımlarında makina ekipman desteklerinin yıllara göre değişimi incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kırsal kalkınma, makina, ekipman, Mersin.

Change of Machinery Equipment Supportings in Accordance with Years in the Rural Development Investment of Mersin Province

Abstract: As seen in all world, various sectors in Turkey also spend efforts for tending to new researches and catching the innovation. Agriculture is a sector in which new researches are sustained and agricultural mechanization is a production technology in this sector. In this system, implementations in every phase of production can be executed at desired quality specifically by means of tools and equipments developed for that area.

In the rural development investment program supporting of machinery equipments purchasing has been implemented in order to improve the income and social standards by financing as grants certain parts of some expenses made for purchase of some agricultural machinery and equipments designated in rural areas. In this study, change of machinery equipment supportings in accordance with years in the rural development investment of mersin province has been investigated.

Key words : Rural development, machinery, equipment, Mersin.

1. GİRİŞ

Türkiye geniş kırsal coğrafyaya ve nüfusa sahip, ulusal kalkınmaya ivme kazandıracak nitelikte önemli ekonomik ve beşeri kaynak potansiyeline sahip bir ülkedir. Kırsal kesimdeki söz konusu potansiyelin harekete geçirilmesi; kırsal kesimin kısıtlarını ve ihtiyaçlarını, hizmetlerin ve yatırımların gerçekleştirilmesinde eşgüdümü, kaynak kullanımında etkinliği ve yerleşimlerin nüfus yoğunluğunu birlikte gözetken çok sektörlü ve bütüncül bir planlamayı zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede temel amaç, kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu olarak yöresinde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınmasını sağlamaktır. (Anonim, 2011a).

Tarım sektörü, gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun, tüm ülkelerin ekonomik hayatında büyük bir öneme sahiptir. İnsan beslenmesi için gerekli olan gıda maddelerini ve sanayi için gerekli hammaddeleri üreten bu sektör, gerek kendi bünyesinde ve gerekse de diğer sektörlerde istihdam yaratmaktadır. Bu ve benzer faydalar sağlayan tarım sektörünün gelişmesi amacıyla tüm ülkeler kapsamlı tarım politikaları uygulamaktadır. Tarım politikaları içerisinde destekleme politikaları önemli bir yer işgal etmektedir (Abay vd., 2005; Erdal vd., 2013).

Tarım sektörünü ayakta tutmak, nüfusunu beslemek ve dünya piyasalarında rekabet etmek isteyen bir ülke, tarım sektöründe destekleme, koruma ve teşvik uygulamalarını sürdürmek zorundadır (Yorgun, 2006). Türkiye’de tarımsal destekleme politikaları ile; ülke gereksi-

nimlerine uygun optimum üretim yapısının sağlanması, üreticinin korunarak uygun gelir olanağına kavuşturulması ve böylece tarımın ülke ekonomisine olan katkısının artırılması amaçlanmaktadır (Yalçınkaya vd., 2006).

Ulusal Tarım Stratejisi çerçevesinde, ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak için belirlenen iller dahilinde kırsal alanda, gerçek ve tüzel kişilerin tarım ürünlerinin işlenmesi, değerlendirilmesi ve pazarlamasına yönelik ekonomik faaliyet yatırımları ile kuruluşların mevcut altyapı tesislerinin rehabilitasyonuna yönelik yatırımlarını teşvik etmek amacıyla, kırsal kalkınma programları yürütülmektedir (Anonim, 2012a).

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında Makina ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı, kırsal alanda belirlenen bazı tarımsal makina ve ekipman alımlarına yönelik yapılacak harcamaların belirli oranlarda hibe olarak finansmanı yoluyla, tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu tarım alet ve makina altyapısı yönünden güçlendirilmesi gelir ve sosyal standartların geliştirilmesi, ayrıca, tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımını yaygınlaştırarak; daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, zor şartlarda ve bedenen çalışan üreticilerin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerini düşürerek uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir düzeye getirmek için uygulamaya konulmuştur (Anonim, 2012a).

Bu çalışmada, arazi yapısı, iklimi, üretim deseni ve verimliliğiyle Türkiye'nin önemli tarım merkezlerinden birisi olan Mersin ilinin, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında Makina ve Ekipman Desteklerinin 2010, 2011 ve 2012 yıllarındaki değişimleri incelenmiştir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı, kırsal alanda doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak; gelir ve sosyal standartların geliştirilmesini, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanmasını, gıda güvenliğinin güçlendirilmesini, alternatif gelir kaynakları yaratılmasını, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliğinin artırılmasını, altyapının iyileştirilmesini, hizmetlere erişimin artırılmasını, toplumda belirli bir kapasitenin yaratılmasını amaçlamaktadır (Anonim, 2011b).

Çalışmanın materyalini Mersin ilinin 2010, 2011 ve 2012 yıllarına ait Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Mersin İl Müdürlüğü verileri oluşturmuştur (Anonim, 2012b). Rakamların bir önceki yıla göre artış azalış yüzdeleri hesaplanarak grafiklerle yorumlanmıştır.

3. ARAŞTIRMA SONUÇLARI ve TARTIŞMA

Mersin'de, ticari olarak yetiştiriciliği yapılan yüzün üzerinde bitki türü bulunmaktadır. Türkiye'nin toplam bitkisel üretiminin %4'ü, toplam sebze üretiminin %5'i, toplam örtüaltı alanın %22.7'i, örtü altı üretiminin %26'sı, meyve üretiminin %10'u, muz üretiminin %72'si, çilek üretiminin %54'ü, limon üretiminin %70'i, yaş meyve ve sebze ihracatının %21.5'i, domates ihracatının %42'si ve limon ihracatının %15'i Mersin'de yapılmaktadır (Anonim, 2011b). Rakamlardan da anlaşılacağı gibi Mersin, bitkisel üretim bakımından Türkiye'de önemli bir konuma sahiptir. Ekolojik yönden erkenci, orta ve geç olmak üzere her üç döneme yönelik üretimin yapılabilir olması, tarım makinalarına olan talebi arttırmaktadır.

Türkiye'de kırsal kalkınma destekleri kapsamında Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslara uygun olan ve kabul edilen proje başvurularında, hibeye esas mal alım tutarının %50'sine hibe yoluyla destek verilmektedir. Hibeye esas yatırım tutarı gerçek kişiler için mal başına 50.000 TL'yi ve tüzel kişiler için mal başına 100.000 TL'yi geçmemektedir (Anonim, 2012a).

Bireysel sulama makina ve ekipman alımlarında da, tebliğ kapsamında kabul edilen proje başvurularında, hibeye esas mal alım tutarının %50'sine hibe yoluyla destek verilmektedir. Referans fiyatlar içinde kalmak şartıyla, hibeye esas mal alım tutarı gerçek kişiler için 100.000 TL'yi, tüzel kişiler için ise 200.000 TL'yi geçmemektedir. Mal alım bedellerinin, bu miktarları aşması durumunda aşan kısım başvuru sahibi tarafından aynı katkı olarak karşılanmakta ve başvuru bütçeleri KDV hariç hazırlanmaktadır (Anonim, 2013).

2010 yılı verilerine göre en fazla makina ekipman başvurusu 969 adet ile bahçe el traktörü-ne yapılmıştır. Bunu ise sırasıyla 385 adet ile pülverizatör, 72 adet ile mibzer, 65 adet ile sap parçalama makinası, 53 adet ile motorlu tırpan, 47 adet ile diskaro, 34 adet ile süt sağım ünitesi ve soğutma tankı izlemiştir. 2012 yılında bu sıralamada yem hazırlama araçları, gübre dağıtma makinası, biçerbağlar ve sıra arası çapa makinası da yerini almıştır. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında kabul edilen Makina ve Ekipman Desteklerinin yıllara göre değişimi Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde, pülverizatör, bahçe el traktörü, süt sağım ünitesi ve soğutma tankı, sap parçalama makinası ve mibzerin, değerlendirilmenin yapıldığı her üç yılda, desteği alan makina ve ekipmanlar olduğu görülmektedir. 2011 yılında kabul edilen makina ekipman destekleri bir önceki yıla göre artış göstermiştir.

Bahçe el traktörü ve pülverizatörün hem açık alanda hem de örtü altında yapılan tarımsal üretimde kullanılabilir olması, bu makina ve ekipmanlara olan başvuruların ve kabul edilen desteklerin yüksek olmasına neden olmuştur.

Tablo 1. Makina ve ekipman desteklerinin yıllara göre değişimi

Makina ve Ekipman	2010	2011	2012
Damla sulama sistemi	19	0	0
Balya makinası	0	4	2
Pülverizatör	281	402	68
Bahçe el traktörü	188	577	155
File sistemi	0	5	0
Motorlu tırpan	35	0	0
Silaj makinası	1	4	0
Sap parçalama makinası	1	106	26
Biçerbağlar	5	0	2
Diskaro	39	0	0
Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı	23	42	2
Hububat harman makinası	1	0	0
Mibzer	27	47	2
Gübre dağıtma makinası	5	0	17
Yem hazırlama makinası	0	11	25
Zeytin hasat makinası	0	0	8
Sıra arası çapa makinası	0	0	6
Lazerli tesviye aleti	0	12	0
Rüzgar pervanesi	0	1	0
Arıcılık makina ve ekipmanı	0	1	0
Soğuk hava tesisatlı taşıma aracı	0	1	0
Toplam	625	1.213	313

Mersin ilinin hayvan varlığı Türkiye’de çok önemli miktarlara sahip değildir. Hayvancılığın yoğun olarak yapılmaması hayvan varlığı ve hayvansal üretimin de düşük olmasına sebep olmaktadır. Türkiye toplam süt üretiminin %1.2’ini Mersin ili karşılamaktadır (Anonim, 2009). Yüksek olmayan bu yüzdelerle pay ile süt sağım ünitesi ve soğutma tankına olan talebin önüne geçilememiştir. 2010 yılında süt sağım ünitesine 34 adet başvuru kabul edilmiş, bunun ise 23 adedi desteklenmiştir. 2011 yılı, süt sağım ünitesi ve soğutma tankına

yapılan toplam başvuruların %84'ünün kabul gördüğü ve en fazla desteklendiği yıl olmuştur.

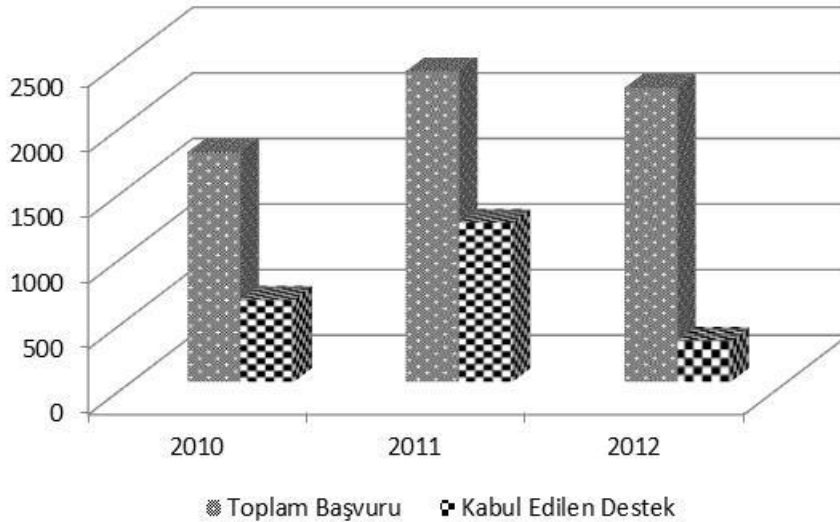
Zeytinin bitki olarak diğer ürünlerden farklı alanlarda yetiştirilebilmesi, dünyada yağ açığının olması ve yağlı bitkilere ihtiyaç duyulması, bakımının çok maliyet gerektirmemesi, Mersin ilinde zeytin hasat makinasının 2012 yılı destekleme programı kapsamına alınmasına ve 8 adet yapılan başvurunun tamamının destek almasına neden olmuştur.

2011 yılında yem hazırlama makinası için yapılan toplam başvuru 12 adet, kabul edilen makina ekipman desteği ise 11 adet olmuştur. %83.3'lük kabul edilen destek payı ile 2012 yılında desteklenen yem hazırlama makinası sayısı 25 adet olarak tablo verileri arasında yerini almıştır.

2011 yılında diskaro, hububat harman makinası, 2012 yılında bunlara ilave olarak lazerli tesviye aleti, rüzgar pervanesi ve soğuk hava tesisatlı taşıma aracının destekleme kapsamından çıkartılması nedeniyle belirtilen yıllarda bu makina ve ekipmanlar için başvuru yapılamamıştır. Motorlu tırpan ise maliyetinin ucuz olması gerekçesiyle valilik oluru alınarak 2011 ve 2012 yıllarında destekleme kapsamına alınmamıştır.

2010 yılında 1.751 adet makina ekipman başvurusu gerçekleşmiş ve bu başvuruların yaklaşık %36'sı (625 adet) desteklenen makina ekipmanı oluşturmuştur. En fazla başvuru 2011 yılında 2.369 adet ile gerçekleşirken, %51.2'lik pay kabul edilen başvuru yüzdesi olmuştur. 2012 yılı verilerine göre 2.242 adet olan makina ekipman başvurusunun sadece %14'ü (313 adet) kabul görmüştür (Şekil 1).

2010 yılı için Mersin iline tahsis edilen hibe desteği ödemesi 2.269.082,20 TL olmuştur. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımları kapsamında 2011 yılında 1.213 adet gerçek ve tüzel kişilik tarafından gerçekleştirilmiş olan toplam makina ve ekipman alımı için 6.020.631,50 TL hibe desteği ödenmiştir. Ödeneğin bu yıl için tahsis edilen miktarının fazla olması desteklenen makina ekipman sayısının da fazla olmasını sağlamıştır. 2012 yılında hibe desteği ödeneğinin 1.354.630,82 TL'ye düşmesi bu yıl için desteklenen makina ve ekipman sayısının azalmasına neden olmuştur (Anonim, 2012b).

Şekil 1. Toplam başvuru ve kabul edilen makina ekipman sayılarının değişimi

4. SONUÇ

Ülkemizde tarımsal işletmelerin piyasada rekabet edebilmesi için gerekli ölçeği yakalaması ve gıda sanayisine girdi teşkil eden bitkisel ve hayvansal üretimin sağlanması amacıyla

işletmelerin kapasite artışına, üretim kalitesine, bitki ve hayvan sağlığına ilişkin yatırımların desteklenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Mersin ili, tarıma elverişli alanlarının fazla olması ve yetiştirilen tarım ürünlerinin çeşitliliği bakımından Türkiye'nin önde gelen illerinden birisidir. Bu nedenle Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından kırsal kalkınma destekleri kapsamında Mersin ili için tahsis edilen hibe desteği ödeneğinin fazla olması yapılacak olan makina ekipman desteklerinin sayısını ve çeşitliliğini arttıracaktır.

Hızla artan modern işletmelerin yanı sıra, kırsal kesimlerde geleneksel yöntemlerle ve kısıtlı imkanlarla üretim yapan işletme sayısı da oldukça fazladır. Mersin ilinde tarımsal yapının büyük çoğunluğu küçük aile işletmeleri şeklindeki parçalı ve yalnızca temel teknolojileri kullanabilen işletmelerden oluşmaktadır. Tarımsal desteklemelerin, çok küçük işletmelerin korunup, gözetilmesi, varlıklarının garanti altına alınması için değil, gerçekten pazara yönelik üretim yapan işletmeler için olması, programın amacına ulaşmasında daha etkili olacaktır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında Makina Ekipman Destekleri tarımsal üretimde modernizasyona, bu sektörde geçimini sürdüren kırsal nüfusun yerinde istihdamına ve AB standartlarında üretim yapan işletme sayılarının artmasına imkan sağlayacaktır. Bu kapsamda verilen hibe desteklerinin artırılarak devam ettirilmesi verim artışı, toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı açısından son derece önemlidir.

KAYNAKLAR

- Abay, C., Olhan, E., Uysal, Y., Yavuz, F., Türkekul, B., 2005. Türkiye'de Tarım Politikalarında Değişim, TMMOB Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası, VI. Teknik Kongre, 3-7 Ocak 2005, Ankara.
- Anonim, 2009. Tarımsal Yapı ve Üretim. T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Ankara.
- Anonim, 2011a. T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kırsal Kalkınma Planı, Ankara.
- Anonim, 2011b. T.C. Mersin Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Mersin Tarım Master Planı, Mersin.
- Anonim, 2012a. T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Çerçevesinde Makina ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı Uygulama Rehberi, Ankara.
- Anonim, 2012b. T.C. Mersin Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Mersin.
- Anonim, 2013. T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Bireysel Sulama Makina ve Ekipman Alımları Uygulama Rehberi, Ankara.
- Erdal, G., Erdal, H., Gürkan, M., 2013. Türkiye'de Uygulanan Tarımsal Desteklerin Üretici Açısından Değerlendirilmesi (Kahramanmaraş İli Örneği). Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 3 (2): 92-98.
- Yalçınkaya, N., Yalçınkaya, M.H., Çılbant, C., 2006. Avrupa Birliği'ne Yönelik Düzenlemeler Çerçevesinde Türk Tarım Politikaları ve Sektörün Geleceği Üzerine Etkisi. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 13 (2): 97-118.
- Yorgun, A., 2006. Tarımda Doğrudan Ödemeler Yönündeki Politika Değişikliğinin Çukurova Bölgesi Ürün Karlılıkları ve İşletme Gelirleri Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Bölümü, Adana.